

NYÍRACSÁDI ÉLET

II. évfolyam 9. szám Nyíracsaád havonta megjelenő lapja Ára: 10 Forint 1992. szeptember

„Amíg élünk, lélekben Acsádon leszünk”

Beszélgetés a nyugállományba került Mosolygó Sándor esperessel és feleségével

„Nyugdíjba ment az esperes úr. De sokszor elhangzott ez a mondat Nyíracsaádon, az utóbbi időben! Nem csoda, hiszen 1971 óta Mosolygó Sándor a pártora Nyíracsaád görög katolikus népének. Kettővel több, mint húsz év... csaknem egy negyedszázad. Most itt ülnek mindketten, a feleségével Irénkével együtt az interjú-asztalnál, készen arra, elmondják életutukat. Mi is lehetne az első kérdés, mint az, hogy:

— Hogyan kezdődött? Előbb az esperes úr, majd a közös történetük?

— 1920-ban születtem Nyírgyulajon, ebben a szép nyírségi községben. Apám, ősi nagyapám és három dédnagyapám ugyancsak lelkész volt, ennek van hagyománya a családban. Misem volt természetesebb tehát, mint az, hogy amikor Kisvárdán befejeztem a gimnáziumot Budapesten magam is lelkészi tanulmányokat kezdtem folytatni. Itt egy évig tanultam, amikor ismét Magyarországhoz került Ungvár, ahol kimonodottan görög-keleti szeminárium is volt. Ezt 1942-ben végeztem el. Csakhogy volt egy nagy baj. Fiatal voltam ahhoz, hogy feladassanak lelkésznek. Ezt szigorúan előírják, hogy csak 24 évesen lehet valaki felavatott lelkész. Így mit volt mit tennem, egy évig tanítottam. Édesapám Fábiánháza volt lelkész, s ott éppen hiányzott két tanító a iskolából, katonáskodtak valahol. Beálltam a helyükre. Két osztály volt, az egyiket délelőtti tanítottam, a másikat délután. Akkor még nem volt divat képesítés nélkül tanítani, magántanulóknak azámították a gyerekek. Nekem sem volt tanítási gyakorlatom, de a szakfelügyelő csak eligazgatott. Így aztán a gyerekek is levizagzhattak a tanulmányaik után.

— Mikor szentelték pappá?

— Eppen akkor, amikor eljött az ideje. 1944-ben, mégpedig Aporházán, amely akkor már teljesen összeépült Bátorliget felé, noha az egyik Szatmár megyében, a másik pedig Szabolcsban találtatott. A megyehatár ott ment ahol az út elválasztotta a két részt. Nagyon csendes kis hely volt, aminek később még hasznát láttuk, de akkor már nem volt Szabolcs, meg Szatmár, hanem csak Szabolcs-Szatmár.

— Hogyan ért össze kettejük útja?

— Olyan egyszerűen, hogy a feleségem unokatestvéréit elvette a bátyám 1941-ben. Tanév közben nem engedtek haza a szemináriumából, de a nyáron elmentem hozzájuk és gratuláltam nekik. S akkor ott találtam egy olyan

lányt, aki megtetszett, s akitől azóta sem tágitok. Hát, így történt az ismerkedés.

A jóban-rosszban együtt kitartó házaspár hálgyatagját kérdeztem tovább élete indulásáról.

— Édesapám Zemplénből ment Budapestre az első világháború idején. Mivel nagyon nehéz volt a megélhetés, kérte, helyezze falura, Érkörtvélyesre. Ezután jöttek a román idők, s mivel mindannyian görög katolikusok voltunk azon nyomban románoknak minősítettek bennünket, pedig még beszélni sem tudtunk románul. Ezen a nyelven kellett tanulni a matematikától kezdve a történelemig mindent. Elvégeztem a gimnáziumot, majd utána egy év tanulás után különbözeti vizsgát tettem és 1941-től tanítottam. A férjem felszentelése után jött, én már hamarabb oda kerültem.

A közös élet ismertetésében Mosolygó Sándor veszi át a szót:

— Nem volt papjuk a helybélieknek, sürgős volt a felszentelés, nem is vártak meg több papjelöltet, pedig különben úgy szokás, hogy egyszerre többet szentelnek fel. Amikor oda kerülünk, nem gondoltuk, hogy huszonegy évig maradunk. Egy erdő választott el bennünket a falutól, négy kilométert kellett megtenni, hogy oda érjünk. A későbbi nehéz időkben jött jól ez az

elszigeteltség. A legnehezebb időkben, amikor a papokat arra kényszerítették, hogy Mindszentyt megbélyegző nyilatkozatokat írjanak alá, s a legkisebb falu papjához is eljutottak, de bennünket nem bántottak.

— Hogyan alakult ez a nehéz időkben kötött házasság?

— Nyolc gyermekünk született, három fiú és öt leány. Két fiúnk választotta a papi hivatást, s három lány ment feleségül lelkészhez. Így megmaradtak abban a légkörben, amelyben családjuk több óra visszamenőleg is élt. Unokáink harminchárman vannak. A legkisebb két hónapos.

— Hogyan kerültek Nyíracsaádra?

— 1971-ben ide helyeztek. A feleségemnek ekkor még öt éve volt hátra a nyugdíjig, sokat nyomott a latban, hogy ő is kapott munkát, taníthatott?

— Milyen volt Nyíracsaád azok számára, akik negyedszázadot egy egészen kis helyen töltöttek el?

— Nagyobb közösség, nagyobb templom vár bennünket, mint amelyet megszoktunk. Jó érzés volt látni a hívők nagy seregét. Ragaszkodó emberek élnek itt. Ragaszkodnak a hithez, valláshoz, hitoktatáshoz. Még a legnehezebb időkben is volt, aki jelentkezett vallásoktatásra. Még a rendőr gyereke is járt, igaz, hogy titokban. Sőt, ministráns is volt, amit

nem is lehetett nagyon eltitkolni. A rendszerváltás után alig győztük sokszorosítani a vallásoktatásra jelenkező lapokat, az embereken is látszottak, hogy felszabadultak.

Sokszor megéltem én magam is az emberek sorsát. Az ötvenes években, még első helyemen a frissen téjeszesített gazdák hány-szor kérdezték: Bűn az, ha elveszem a téjeszből azt, ami az én volt földemen termett? De ha nem veszem, éhen hal a család! Akkor azt válaszoltam, hogy az lenne az igazi bűn, ha hagyom éhen halni a családot. De azért ne vigyél el mindent.

— Hogyan búcsúznak el Nyíracsaádtól?

— Nehéz szívvel, hiszen szinte mindenkit ismertünk. Fáj, hogy el kell szakadnunk a hívektől, de nincs mit tenni, az élet folyik tovább. Az elődömet is szeretnék, minden bizonnyal az utódomat is szeretni fogják. Amíg élünk, lélekben Acsádon leszünk. Szeretnénk minél több jó hírt hallani a község fejlődéséről, gyarapodásáról.

— Hova költöznek a nyíracsaádi paplaktól?

— Nyíregyházára, a Sótó felé eső részre, csendes, nyugalmas környéken építettett a vőm egy családi házat, éppen arra a célra, hogy aki nyugalmába kerül, oda vonulhasson vissza. A méheimet meg a közeli Kótajba viszem. Legalább a szomazéd urat sem fogják bántani...

(E mondatért hadd világítsuk meg az interjúkészítés körülményeit. Mivel a paplakot festik, a gyóntatásra még visszalátogatott esperes úrral és feleségével Veréb Csabáéknaál, az iskolaigazgató rezidenciáján találkoztunk. Az meg tudnivaló, hogy éppen a paplaknak és a templommal szemben található. S történeti egyszer, hogy a méhszúrásra allergiás igazgató urat megtisztelték a méhecskék, hogy ne legyen reumás.)

— S hogyan telnek majd a nyugdíjas évek?

— Az biztos, hogy nem nyugalmában, akinek ilyen nagy a családja, az mindig számíthat arra, hogy betoppan valamelyik gyermek vagy unoka. Már csak azért is, hogy segítsenek otthonossá tenni az eddig nem lakott házat. De mi is mozgékonyak vagyunk. Terveztük, hogy néha-néha visszajárunk Acsádra is. Figyelemmel kísérjük az itteniek életét. De ha máshol nem, Máriapócsan a búcsúkon mindenképpen találkozunk az acaádi hívekkel. Így aztán azt fogjuk majd érezni, hogy el sem szakadtunk Nyíracsaádtól.

Döntött az önkormányzat

Tovább épül a csatorna

Képviselő-testület soronkívüli ülésén 1992. augusztus 17-én döntött az 1993. évi céltámogatás igénybevitelével megvalósított községi beruházásról.

A Kossuth utcai szennyvízhálózat további építéséhez igényelt 50%-os támogatást a Belügyminisztérium előterjesztése alapján az országgyűléstől.

A képviselő-testület a gazvezeték ingatlanonkénti építési és bekötési költségét negyvenezer forint összegben állapította meg lakossági hozzájárulásként, míg közületek esetében a hozzájárulás összege ingatlanonként 100.000 forint.

A testület javasolja a község gazvezetéképítésében érdekeltnek (szándéknyilatkozattételnek), hogy a beruházás bonyolítás érdekében építőközösséget alakítsanak.

Földrendező bizottság

Szintén rendkívüli ülést tartott a képviselő-testület augusztus 27-én, ugyanis a kárpótlási jegy termőföld tulajdonának megszerzésére történő felhasználásának egyes kérdéséről szóló 1992. évi II. tv. 4. §. alapján a helyi önkormányzatnak augusztus 31-ig FÖLDRENDEZŐ BIZOTTSÁGOT kellett alakítania. A képviselő-testület által megválasztott bizottsági tagok az alábbiak:

Bródi György Szatmári u. 67., Kerecsi György Széchenyi u. 19., Koleszár Ferenc Kossuth u. 71., Konyári János Erdélyi u. 6., Rácz György Asszonyrész 68., Rózsa Ferenc Rákóczi u. 15., Szakály Ferenc Szatmári u. 56., Varga János Zrínyi u. 31., Zsadányi Ferenc Külsőgúth 19. szám alatti lakos, valamint kárpótlási igénybejelentők. A nem

helyben lakók képviselője: Mezei Sándor Nyíradony, Jókai u. 25. szám alatti lakos.

Az önkormányzat megbízottja: Köles Zoltán képviselő-testületi tag. A földrendező bizottság működését maga határozza meg.

Felhívások, tájékoztatók

A Polgármesteri Hivatal tájékoztatja a község lakosságát, hogy a Nyíracsaádi Élet megjelenését követően még lehetőség van, vezetékes gáz kiépítésére vonatkozó szándéknyilatkozat megtételére. Eddig több mint 500 ingatlan tulajdonos részéről érkezett kérelem a gázbekötés érdekében.

A Népjelölési Bizottság döntése alapján ingyen kapták községünk általános iskolái az 1992-93-as tanévre a tankönyveket.

Az általános iskolai tanulók, az óvodások, valamint a szakmunkás és középiszkolai tanulók részére az önkormányzat 1.000 Ft összegű támogatást adott. A fenti összeget az iskolai gondnokság folyamatosan fizeti. (Szakmunkástanulók és középiszkolások, iskolátogatási igazolás ellenében kapják meg a pénzt.)

A Népjelölési Bizottság támogatja az iskolai és óvodai étkeztetést is, erről a későbbiekben az intézményeknél részletes tájékoztatást adnak.

A községi tűzoltó egyesület felhívja a lakosság figyelmét, a fokozott tűzvédelemre. A nagy szárazságra való tekintettel fokozott figyelemmel kell a gyűlékony anyagokat tárolni, szigorúan tilos a szabadban történő tűzrakás, cigarettavég eldobása. Tűz esetén a helyi tűzoltóegyesület tagjai, illetve a városi tűzoltóparancsnok-ság értesítendő.

A L' Huillier-Coburg kastély bejárata

Táborozás Égervölgyben

Az idei nyár rekkenő hőségét csak az erdő borította hegyvidék szelidítette elviselhetővé. Így igazán jó ötlet volt egy évvel ezelőtt az akkori hetedik és hatodik osztályoktól, a nyolcadikosok természetvédő fakultációsaitól

hogy a vakáció legalább hét napját az Északi-Középhegységben töltsük. Egész évben takarékoskodtunk, hogy sikerüljön az idei nyaralás, negyven-ötven, száz-kétszáz forintként jött össze a pénz. A hová

kérdésre egyértelmű volt a válasz. Csak a hegyvidék jöhetett számításba. Július hatodikán indultunk el Égervölgybe, az Aggteleki karasz peremére. A napi tíz-tizenöt kilométeres gyalogtúrák meglehetősen gyermekpróbálóak voltak. Délutánként víz-szaérkezve a táborhelyre mindenki úgy dőlt végig az ágyán, mint akinek a vacsora sem kell. Röpké tíz perc után azonban zengett a pálya, a focizók, röplabdázók hangjától, lengett a teke, forgott, repült a hinta.

A negyedik napon mindenki úgy érezte, hogy igazi felfrissülést már csak a fürdés adhat. Irány a Rakaca víztároló! Eredmény másnap: hámló orrok, leégett vállak, hátaik. Mivel a tábor négy kilométeres körzetében csak köveket, leveleket, virágokat gyűjthettünk, úgy döntöttünk, hogy bevonatozunk a harminc kilométerre fekvő Edelénybe. Voltak, akik most ültek először vonaton. A csodálatos L' Huillier-Coburg barokk kastély parkjában pihentük ki a vásárlás fáradalmait.

A sok túra, a jó levegő hét nap alatt megtette hatását. Hazafelé az autóbuszban negyvenkét gyerek egymásnak, ülésnek, ablaknak dőlve aludta az igazak álmát. Ebben azért az előző esti diazók is szerepel játszott...

Mozok Gyuláné

Rakaca-víztározó hűsítő habja

...Szanazugban

Az 1992. évi nyári iskolai tábor a békés megyei Szanazug üdülőfalu melletti gyermektáborban szerveztük. A helység a Fekete és Fehér Körös összefolyásánál található, Békéscsabától tíz kilométerre. Augusztus 15 és 25 között jártak itt a gyerekek, a pedagógusok.

Vízparti táborról lévén szó, az elsődleges programnak a fürdést tekintettük minden nap. Augusztus 16-án vasárnap tettünk ez alól kivételt, mert elutaztunk Szarvasra, ahol megnéztük a nagy hírdő arborétumot. Sétahajóval kirándultunk a Hármaskörös kálafoki holtágán, kitűnő idegenvezetőnk kalauzolásával. A Katalin hajó kapitánya vezetés közben megismertetett bennünket a táj sajátosságaival, Gyulán meglátogattuk a híres várat, a nyári várjátékok színhelyét, a várfürdőben pihentük ki a gyaloglás fáradalmait. Megismerkedtünk a lengyel és német táborozókkal is. Hasznosítottuk nyelvtudásunkat, a közös tánc tanulásunk is nagy eredményt adott.

A nyári táborban sok versenyt vívtunk egymással. Igen érdekes volt a tanár-diák kézilabda mérkőzés. Sajnos, két gólos vereséget

szennvedtünk. Csak az öregfiúk győztek. Az is bebizonyosodott, hogy az iskolában szervezett úszásoktatás nem volt hiábavaló. Néhányan közülünk átúszták a Körösöt is. Közülünk igen kevesen ismerték eddig a túra kenut. Most arra is volt lehetőség, hogy kenutzhassunk a Körösön. Akár kenus táborba is elmehetnénk jövőre...

Az utolsó nap sem telt el izgalom nélkül. Társaim közül ketten

megijedtek egy siklótól. Azt hitték, kígyót látnak.

A sportversenyek eredményhirdetésén a győztesek nagyon büszkéek voltak teljesítményükre. A táncverseny bajnokai jóízűen majszolták a fődíjat, a finom csokoládét. A tíz nap sok élménnyel, végig jó időben telt el. Nagyon jól éreztük magunkat, a jövőre hasonlóan sikeres tábort szeretnénk.

Kovács Rita

... és Tiszakécskén

Nyári citeratábor rendeztünk augusztus 1. és 8. között Tiszakécskén, a XII. Nemzetközi és Országos citeratábor. Nyírácsádról tízenegy gyerek vett részt. A néphagyományok ápolása mellett lehetőség nyílt sok új népdal megismerésére és a Tisza környékének megismerésére is. A táborban a gyerekek jól érezték magukat és a gálaesten is jól szerepeltek. A műsort a nyírácsádi szülők is megnézhették, a erről videofelvétel is készült. Táborozásukhoz segítséget adott a polgármesteri hivatal, a művelődési

ház, az iskola, az Áfész, a Dózsa térsz, a Győzelem szakszervezet. A féltő, óvó felügyelet eredménye volt, hogy a nyírácsádi gyermekeket nem érte különösebb baj, a tábor a tiszakécske és környéki vérhasjárvány elkerült. Végezetül hadd álljon itt a résztvevő gyermekek neve: Bíró Tünde, Csoborkó Erika, Illés Tamás, Katona Anikó, Katona Ildikó, Kupecz Mónika, Magyar Gábor, Orosi Attila, Szabó Lajos, Szász Judit.

Kabály Ferenc
szakkör-vezető

Műszaki átadás

A Csatornamű Társulat Kossuth utcai szennyvízcsatorna építési munkálatai rövidesen befejeződnek. A műszaki átadást, átvételt követően megkezdődhetnek a lakossági ráköltések. A lakossági igények figyelembevételével 1993-ban és azt követően a csatornaépítési munkálatai tovább folytatódhatnak. 1993-ban sor kerül a Kossuth utca további szakaszának, egyben az utca teljes

hosszában történő csatornázásra. Ezt követően a Zrínyi utca első szakaszának, valamint a Kolozsvári utca továbbépítésére kerülhet sor. A jelenlegi beruházás költségeihez pályázat útján elnyertünk 500.000,- forintot Vízügyi Alap támogatást. A Társulat pénzügyi vezetője felhívja a társulat tagjai és érdekeltjei figyelmét, hogy az 1992. évi érdekeltségi hozzájárulás ka-

matmentes befizetési határideje szeptember 30. Befizetési csekket Nyírácsád Csatornamű Társulat irodájában lehet beszerezni (Nyírácsád Község Polgármesteri Hivatala). Az érdekeltségi hozzájárulás befizetését követően a Polgármesteri Hivatal a befizetett összeg 15%-át visszatéríti.

Czapár Gábor
Csatornamű Társulat
pénzügyi vezetője

Búcsúzik az esperes úr

Vajda Mária:

Adalékok a nyíraczádi görög katolikus iskola történetéhez

1. Szegény az egyházközség

A nyíraczádi görög katolikus egyháznál őrzött „Egyháztanácsi és iskolaszéki gyűlések jegyzőkönyve” érdekes feljegyzésekkel szolgál a település iskolatörténetéhez. Ebben az 1884-től vezetett vaskos kötetben sok feltáratlan, hasznosítható adat található, melyek feldolgozása közelebb viheti a kutatót a település XIX. század végi és XX. század eleji iskoláügyének megismeréséhez.

Ebben az anyagban tallózva mutatunk be néhány érdekes adatot. Mindenekelőtt figyelemreméltó az a statisztika, melyet minden bizonnyal a felsőbb hatóság kérésére állítottak össze a tanköteles gyermekek számáról, és azok iskolába járásáról.

E szerint:

Év	Tanköteles gyermek	Iskolába nem jár
1869	178	68 38,2 %
1870	174	63 36,2 %
1871	201	87 43,28 %
1872	144	23 15,97 %
1873	127	-

Tudunk kell, hogy 1868. december 5-én szentesítette a király a korszakos jelentőségű 1868. évi népoktatási törvényt, s ettől kezdve törvény kötelezett minden magyarországi szülőt — pénzbüntetés terhe alatt — arra, hogy gyermekeit 6 éves korukban beírassa az iskolába, és egészen 12 éves korukig — tehát 6 éven át iskolába járassa. De nemcsak téridőben, amikor nem tudják őket a ház körüli és mezői munkákban igénybe venni, hanem a teljes tanévben minden hétköznap ott kell lenniük a gyerekeknek az iskolában. 1868-at megelőzően nem volt Magyarországon *iskolakötelezettség* (más néven: tankötelezettség). Összevetésként egy országos statisztika arról, hogy az iskolakötelesek közül milyen volt az iskolalátogatottsági arány:

Év	Iskolába jár	Nem jár iskolába
1872	55 %	45 %
1896	79 %	21 %
1913	93 %	7 %

Arról azonban nem ad felvilágosítást sem a nyíraczádi, sem az országos statisztika, hogy vajon ezek a gyerekek a teljes tanév folyamán ott ültek-e az iskolapadokban, hogy végigjárták-e mind a hat osztályt, hogy azokban az egyetlen tanító iskolákban a törvény által előírt teljes tananyagot megtanulta-e minden gyermek, illetőleg, hogy mindnyájan elsajátították-e a legelemibb művelődési készségeket. Míg a városokban, nagyobb településeken követelmény volt ugyanis, hogy mind a hat osztálynak külön tanítója legyen, a falusi elemi népiskolákban viszont továbbra is egyetlen tanító volt mind a hat osztály tanítására. Ezek-

ben a *falusi osztatlan iskolákban*, így Nyíraczádon is, egyetlen tanteremben ült az összes tanuló.

Az 1868. évi törvény rendelkezéseinek megvalósítása az egész népoktatás teljes átalakítása. Átszervezése több évtizedet vett igénybe, hatalmas anyagi — pénzbeli ráfordítást kívánt. Sokba került pl. a régi iskolák kibővítése, új iskolák építése, új tanítók felvétele.

1887. február 27-én a nyíraczádi tanító felpanaszolja, hogy „egymaga 128 mindennapi és 60 ismétlő tankötelet, és amennyiben a r. kath. tankötelesek is a mi iskolánkba vannak utalva kiknek számok kitesz 20-30 tankötelet” képtelen ellátni, ezért kéri a 73 éves Mosolygó Antal gk. kántor, hogy fiát Márkáról, aki ott kántor és tanító hozzák Acsádra. A segédtanítói állás életbeléptetésével kapcsolatban hozott határozatot rögzíti is az 1887. március 13-i gk. egyházgyűlés jegyzőkönyve az alábbi megrázó sorok kíséretében:

„Jóllehet nyomasztó szegénység és többenmű terhek halmaza annyira osztályrészünk nekünk nyíraczádi híveknek, amennyiben községünknek még annyi tulajdon legelője sincsen, a hova egy borjú fiút hajtsunk s többnyire csak napszámosok vagyunk — két kezünkkel keressük mindennapi kenyerünket, a mi kevesen földdelbírók vannak közöttük, oly kopár sivar földet művelünk, hogy alig adja meg adóját és mindennapi kenyerünket — a többivel szinte napszám keresésére vagyunk utalva. Ily sanyarú helyzetben s ily keserves keresményünkkel fizetjük tanítónkat 300 forint, és mivel egy segédtanító szükségessége forog kérdésben, annak létesítésére is készek vagyunk ajkainktól elvont falatainkból 40-60 forint fizetést adni jelenlegi kántorunk haláláig a ki is lakással, kosztal, mosással ellátandja úgy nem különben világtással és több fizetést adni teljesen képtelenek vagyunk — áldozzuk pedig ezt elagott kántorunknak érdemeiért.

Mivégből alázatosan esedezünk, h. fötisztelendő Eszperes Úr méltóztatnék ebbeli kérelmünket ismert nagylelkűségénél fogva ily értelemben felterjeszteni, s Méltóságos Püspök kegyelmes Atyáinktól egyes beleeegyzést egyenes kieszközölni.”

— **Iskolaszék:** A községi és felekezeti elemi iskolák felügyeletére és gondozására az (egyház) község tagjaiból választott testület. (A Magyar Nyelv Értelmező Szótára III. k. (Bp. 1979. 558.)

(Folytatjuk)

Taar Ferenc:

Acsádon is járt a Zsuzsi...

A mostani önkormányzatok szinte abszolút értelemben önállóak. Össze sem lehet hasonlítani jogi helyzetüket sem a megelőző rendszerével, sem a még előbbiekével.

Erről folytatok eszmecsereit Katona Gyulával Nyíraczádon, a hová gyakran visszajárok, mert ezt a falut amolyan modellfélének tartom, s Gyulában nemcsak kiváló vezető és szakembert ismerhettem meg, hanem melegsívű barátot is. A beszélgetés, az eszmecsere tehát kellően nyílt, őszinte. Közös erővel próbáljuk kitapintani a változás lényegét, hiszen még csak formálódóban van az egész. Éppen azt kérdezem tőle, hogyan tudná összegezni a lényegi különbségeket a tanácsai és az önkormányzati állapot között, amikor nyílik az ajtó, belép egy köpcös, veresképű kis magyar, illően köszön, majd elnézést kér, de kérdezni akar valamit.

— Tessék, Sándor bátyám. Mondja csak.

— Csak azt akarom megkérdezni Gyula, mondd meg már nekem, most a demokráciában ki parancsol? Te, vagy a tévész-elnök?

Gyula rámosolyog.

— Egyik sem!

— Hát akkor ki a Jóisten?

— Maguk parancsolnak.

— Mi? — néz Gyulára megütközve. Láthatóan nem érti. Gyula próbálja megmagyarázni, hogy most már nem a párt, nem a hivatal, nem a tévész dönt, hanem a falu népe. Láthatóan nem érti Sándor bácsi. Pislog, aprókat köhéscsel, egyik lábáról áthelyezi a testsúlyát a másikra, majd a végén sóhajt, elköszön, még egyszer elnézést kérve a zavarásért és csendesen behúzza maga után az ajtót.

Összenézünk Gyulával. Gondterhelten. Egyáltalán nem mosolyogva a kérdezőt. Mert ez a kiesi eset is nagyon mélyre mutat és nem gond nélkül való. Itt tartunk jelenleg. Egyszerűen képtelenek megérteni — az évtizedes vezetettség, a helyettük való mások gondolkodása következtében, a mindig csak parancsot kapó és végrehajtó, szinte szolgai alávetettség nyomán —, hogy most alapvetően megváltozott a helyzet.

— Látod — mondja Gyula tompán — ebből fakad, meg a tájékozatlanságból, hogy nem ismerik a legfontosabb rájuk vonatkozó törvényeket, rendeleteket, mi hiába beszéljük ki, mondjuk el, ezt az egész ország minden újságjának, rádiójának, és a tévének kellene szüntelenül magyaráznia — ahogy annak idején az adott magyarázták éjjel, nappal! — hogy mit is jelent a demokratikus joggyakorlat, a népképviselés, az önállóság és a többi. És amíg ez így van, addig nagyon nehéz elérni, hogy át is érezzék a maguk felelősségét és kötelezettségét a falu sorsának eldöntésében. De az ország sorsát is mondhatnám. Honnan is tudnák? Éppen ezért kellene hatalmas erővel tanítani, nevelni az ország népét, hogy

gyorstalpalással megtanulja, mert az idő halad, az élet követelménye nem vár, a demokrácia lehetősége a kezünkben, de ha nem tudunk élni vele, abból mi lesz, mi lehet? Kérdezted, melyek a lényeges különbségek a tanácsai és az önkormányzati helyzet között. Látod, itt a lényeg, amiről most meggyőződhetél, hol is tartunk. Mert elmentem a tanácsba, ahol a párt előre kijelölte a megválasztandó tanácsagatokat, most a képviselő-testületbe ténylegesen közakarrattal és többségi alapon megválasztott emberek kerülnek be. Éppen ebből adódik, hogy *érdemi* viták folynak a gyűléseken, mert a döntés a mi kezünkben van. Most valóban *tényleges döntési helyzetben* van a képviselő-testület és a polgármester. A képviselő-testületi tagok helyzete nem könnyű, mert a lényegi döntéseket nem „másként” hozzák, hanem ők, amikért vállalniuk kell a falu előtt a felelősséget is. Kaptak is célkitűzéseket korábban a tanácsok, de *meghatározott* feladatokról. Most teljesen szabad a kezünk, magunk döntjük el, mit, mennyit, mire fordítunk. Abszolút értelemben önállóak vagyunk. És még valamit: annak ellenére, hogy a lakosság most tanulgatja a demokrácia gyakorlását, a képviselő-testületek túlnyomó többsége megállja a helyét „pelenkázás” nélkül is, ami azt mutatja, hogy *vannak olyan demokratikus hagyományok, amelyek valamiképpen tovább élnek, megmaradtak és eligazítanak ma is*. És bízni kell az emberek józan eszében, tisztességében.

Megérkezik a rokonszenves, szelíd arcú, fiatal gépkocsivezető. Kérdezi, mi a következő feladata.

Kisebb körútra indulunk. Szétnézünk a tanyavilágban, Gúthon, Asszonyrésten, hogy legyen valamilyen benyomás a faluról és környékéről. A kocsiában arról faggatom Gyulát, hol tart jelenleg a Zsuzsi-vonat ügye, mit tud erről.

— A polgármesterek frásos szándéknyilatkozata és támogató egyetértése alapján — hangzik a válasz — *Dr. Matolcsi Lajos*, a megyei önkormányzat közgyűlésének alelnöke összefogta a dolgot és megtette a szükséges lépéseket a magasabb fórumok felé. 1991. augusztusában Gúthon volt egy közös megbeszélés. Itt döntöttük el, hogy valamilyen érintett település elkészíti a maga rövid elemzését, milyen hátrányokkal járt a kisvonalat felszámolása és milyen előnyökkel járna a visszaállítás. Ez a kiindulási alap. Valamennyi polgármester egyetértelműen kimutatta a megszüntetés súlyos hátrányait és azt is, hogy mennyi haszonra járna a visszaállítás, s azt kész lenne a lakosság is, az önkormányzat is segíteni.

— Történt-e valamilyen becsúszás arra, hogy mibe kerülne a visszaállítás?

— Ez így még nem volt napirenden, mert először is alapelvekben kellett egyetértésre jutnunk ahhoz, hogy egyáltalán elindulhassunk és megnyerjük a gondolatnak a fel-sőbb szerveket, megkaphassuk az *elvi* hozzájárulásukat. Ezt követi majd a konkrét felmérés, és a tervezés. Az állomásépületek még megvannak. Ezek éppolyan erős, masszív építmények, mint a Klebi-iskolák, amelyeket a tanyákon gróf Klébelberg Kunó kultuszminiszter építtetett még a húszas, harmincas években. Maig is állnak, mint a kővárak. Ezeket az állomásokat tehát szinte azonos módon használatba lehetne venni. Acsád központjától 6 kilométerre volt a Zsuzsi megállója, de Asszony-rész és Gúth környékének ez volt a legközelebbi fő közlekedési eszköze. Úgy tudom, annak idején az erdészetet is nagyon károsan érintette a megszüntetés, át kellett térjenek a teherautókkal való szállításra, ami az erdei földutakon rengeteg benzint, gázolaj felhasználással, többlet kiadással járt. Megkérdeztem egy ottani szakembert, aki elmondta, hogy a famennyiség szállítása sokkal olcsóbb volt a Zsuzsival, mint gépkocsikkal. Igaz, hátránya is volt, mert a keskenyvágyú vagonokból át kellett rakni a normálnyomtávú vagonokba. De ez gépekkel nem volt akadály. És Záhonyban? Ott mindent át kell rakni!

Gyönyörű erdei alagúton, sűrű lombátraktak alatt érkezünk el Gúthra. az erdészet központjába. *Bartucz Péter* erdészetvezetőt otthon találjuk. Fialat, erőteljes, atletikus alkatú, magabiztos fellépésű férfi.

Rögtön a tárgyra térek: mit jelentene nekik a visszaállítás?

— Annak idején a Zsuzsi az erdészet legfontosabb szállítási lehetősége volt, átszelte az egész erdőtestet, — hangzik a válasz — A kisvasút mentén kilenc magasított rakodó épült. A Zsuzsi nélkülnélkülözhetetlen volt! Megszűnése után kényszerhelyzetbe kerülünk mi is. Át kellett csoportosítanunk a szállítást, teherautókra. Rettenetesen drága volt. A Nyírmartonfalvát Nyíraczáddal összekötő útról egy bekötő út épült az erdészet rájárási pontjára. Pedig rakodó épült a normál nyomtávú vasúthoz. Itt ugyan már korábban is volt rakodó, de primitív, kis kapacitású. Ezt fejlesztették fel. Gépekkel történt a rakodás. Így fokozatosan kialakult egy új megoldás. Nem kétséges, *e tónak talán a legnagyobb helytörténeti és kultúrtörténeti értéke a Zsuzsival volt*. Ennek megállapításával együtt úgy látom, hogy a visszaállításnak *kizárólag gazdasági szempontból* való megtérülése eléggé szemteletlen következtetéshez vezet. A tanyavilág a vonat megszüntése óta nagyot változott, elszorvadt. Másrészt a visszaállítás óriási pénzbe kerülne. Ha van valamilyen értelme a visszaállításnak, az

döntően a turisztika, az idegenforgalom lehet.

Ami az erdészetet illeti: az előbb elmondottak miatt már nem tudná ismét úgy kihasználni a kisvasutat, mint régen. Más kérdés, hogy ha megmaradt volna a Zsuzsi, akkor az erdészet nem hadháza telepítette volna a felfel-dolgozó üzemét.

— Mekkora veszteség érte az erdészetet a megszüntetés miatt?

— Két-három évig igen nagy volt a veszteség. Gondolja meg: 40.000 köbméter fát kellett berakni vagonokba. És ehhez akkor még nem volt meg a korszerű technika. Ezért is kellett új rakodót építeni Adonyban.

— Az erdészetet felkészítették a megszüntetésre?

Bartucz Péter kesernyően elmosolyodik.

— Nézze, abban az időben — maga is tudja — nem volt szokás, hogy az érintetteket egyenrangú partnerként meghallgassák. Döntöttek és kész! Kellott lennie valamilyen előkészítésnek, mert a kisvonal több erdészet területén haladt át. Ha voltak is tárgyalások, nem a gúthi erdészettel folytatták, hanem az erdőgazdasággal.

— Mi a véleménye, milyen okok miatt nem hagyták meg Gúthig az úttörővasutat? Gúth régi idők óta közkezdvelt kiránduló helye volt a debrecenieknek. Nem a vadászat érdeke szölt itt közbe, hogy ne mondjam az „úri vadászatok” érdeke?

— Nem zárom ki ezt a lehetőséget, jóllehet a dármadak ide telepítése ezt nem indokolta: Az is lehet, hogy éppen Gúth ilyen-olyan érdekből való kiiktatása miatt hozták létre az ország egyik legszebb parkerdejét, az erdőpuszták kirándulóhelyeit. Ki tudja?

— Ha mondjuk visszaállana a Zsuzsi, Gúth szerepet kaphatna ma már a turisztikában?

— Feltétlenül! De nagyon komolyan mérlegelni kellene majd az erdő — mint természeti környezet — védelmét. Ez a gúthi rész a Nagyerdő szinte utolsó olyan darabja, amely még úgy-ahogy őrzi az erdő eredeti szépségeit és értékeit. Itt még vannak gyöngyvirágos részek, itt még fészkel a feketegolyó, a holló és még vadmacska is előfordul, védett növények sokasága létezik még. Nem biztos, hogy ősze lehetne egyeztetni az ismert erdőrombolást, kártevést, szemetelést, zajongást a természetvédelemmel. Amíg az emberek nem tudnak — mert nem tanították meg őket — kulturáltan viselkedni, addig az erdő személtelppé, romhalmazzá, csallantengerré válik, mint Derecenben a Nagyerdő. Erre a sorsra juttatni nem szabad azt, ami még megmaradt igazi erdőnek. Elképzeltetnek tartom viszont nagyon szigorú feltételek mellett és ellenőrzéssel a turisztika bizonyos mértékét.

(Folytatjuk)

Polgár- és Vagyonvédelmi Egyesület

A Magyar társadalomban nem új fogalom a polgárok tömörülése vagyonuk és személyi biztonságuk érdekében. Már a XIII. században is megtalálhatók egyes városokban, ahol is a várfalak körül őrzőjáratok vigyázták a lakosság nyugalmát.

A XIV-XVII. században önkéntes tűzvédelem működött, amely a tüzesetek jelzése mellett bűncselekedet is jelzett.

Később a csendbiztosok a közrendre, közbiztonságra vigyáztak. A XX. században minden tekintetben felgyorsult a fejlődés. Ahogy fejlődött a technika, úgy vált egyre veszélyesebbé a bűnözés és ezzel szemben a társadalmi önvédelmi reflex is aktivizálódott. 1956-ban a Nemzetvédelem éppen a törvényes rend érdekében jött létre. A forradalom leverése után ismét óriási bűnözési hullám indult el, és ekkor felülről kezdeményezve létrehozták a munkásrendvédelmet és az önkéntes rendvédelmet. Mindkét szervezet nagy hátránya volt, hogy csak politikai megbízhatóság alapján vették fel tagjaikat. A rendszerváltással egyidőben hazánkban újra keményebb bűnözési hullám indult el. A megelőzésért folytatott küzdelem, a munkanélküliség terjedése, egyes rétegek elszegényedése, ugyanakkor a rendvédelem létszámának fokozatos csökkenése magával hozta a bű-

nözés terjedését. Társadalmunk nem volt felkészülve ezekre a negatív jelenségekre, így újra indult az önszerveződés és megalakultak az önvédelmi csoportok, melyek később szervezetekké alakultak. Így volt ez községünkben is, a sorozatos betörések, lopások arra ösztönöztek bennünket, hogy tennünk kell valamit nekünk a bűnözés visszaszorítására.

Többen voltunk azon a véleményen, hogy csak összefogással lehet eredményesen működni a bűnözéssel szemben. Így történt, hogy 1991. július 10-én 33 fővel megalakult Nyíracsaád is a „Polgár- és Vagyonvédelmi Egyesület”. Az Egyesületünket a Cégbíráóság is bejegyezte, így jogképeséget nyert, és önálló költségvetéssel rendelkezik.

Tagjaink sorába léphet minden természetes és jogi személy, aki elfogadja az egyesület célkitűzéseit és fizeti a tagsági díjat, valamint 18. életévét betöltötte és büntetlen előéletű magyar, illetve külföldi állampolgár. A tagsági díj összege 240,- Ft. Célkitűzésünk közül elsősorban a bűnalkalmak kiküszöbölését, bűncselekmény megelőzését, a vagyonvédelmet emelném ki. Fontos emellett a lakosság biztonságérzetének növelése, és a lakóközösség jó kapcsolatának erősítése.

Az egyesület járőrszolgálatot szervez és az észlelt események-

től függetlenül is védő és óvintézkedéseket tesz.

Jelzést ad a községi önkormányzati szerveknek, ha gyermekek, illetve fiatalok értelem-erkölcs- és testi fejlődését súlyosan veszélyeztető magatartást észlel. A bűncselekményt elősegítő körülmény esetén tájékoztatja a rendőrséget, tettenért bűnelkövetőt haladéktalanul átadja a rendőrségnek. Megalakulásunk óta községünkben csökkent a bűnözés száma, amit jól mutat a hajdúhadházi rendőrkapitányság által készített kimutatás. Községünkben elkövetett bűncselekedetek száma 1991-ben 55, 1992-ben 25, ezen belül közbiztonság elleni bűncselekmény 1991-ben 37, 1992-ben 21. Munkánk hatékonyabbá tételéhez nagyban hozzájárul, hogy sikerült az önkormányzati szervekkel és a rendőrséggel jól együttműködni. Csatlakoztunk az Országos Polgárőr Szervezethez is. Ők szintén támogatnak bennünket. Szeretnénk CB rádióval felszerelni egyesületünket és ehhez várjuk a lakosság anyagi hozzájárulását, amit alapítvány vagy pártoló tagság formában tehetnek meg. Várjuk az érdeklődők jelentkezését, felvilágosítást az Egyesület elnöke, illetve titkáráról kérhetnek.

Illés János
az egyesület elnöke

TÁJÉKOZTATÓ

A Hajdúböszörményi Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet a Hajdú-Bihar megyei Munkügyi Központ finanszírozásával 9 hónapos 1440 órás intenzív „kisgazda” tanfolyamot indít.

A tanfolyam tartalmaz általános mezőgazdasági ismereteket (kertészet, gépészet, állattenyésztés) közgazdasági-jogi és pénzügyi is-

mereteket, számítógép- és nyelvi (angol-német) ismereteket. Megfelelő létszám esetén 1992. szeptember elején indul a tanfolyam.

Jelentkezhet minden olyan Hajdú-Bihar megyei felnőtt munkanélküli, aki mezőgazdasági alapismeretekkel továbbá szakmunkásbizonyítvánnyal rendelkezik. Érdeklődni lehet: Papp István

igazgató úrnál, valamint Bodnár Sándor tanfolyamvezetőnél személyesen az iskolában vagy telefonon a következő számon: 55-71-072

A művelődési házban a nyíradói művésztelep kiállítása látható szeptember 10-24-ig, naponta 8-tól -17 óráig.

Tíz év után újra

Noszalgia futballmérkőzésre került sor augusztus 1-én Romániában Nagyváradon a Nagyvárad ITO. és a Nyíracsaád futbalcsapata között. Tíz éve nem találkozott a két együttes, de még most is voltak mindkét csapatban ismerős arcok. Júliusban kerestek meg bennünket román barátaink, hogy szívesen látnának bennünket egy mérkőzésre a régi kapcsolat felelevenítése érdekében. A meghívást elfogadtuk és augusztus 1-én elutaztunk Nagyváradra. Fél kilenckor érkezünk meg, ezután vásárlás és szabad program következett. A déli órákban elfoglaltuk a szállást, amely Félxifürdőn az Uniera Hotelban volt. Kényelmes, kétágyas szobákban helyeztek el bennünket. Zubanyozás után ebéddel fogadtak bennünket. Ebéd után beszélgetés és pihenés volt délután 4 óráig. Ekkor indultunk a mérkő-

zés helyére, amely a nagyváradai FC Bihor stadionja volt. A stadionban 50.000 ember fér el. Azt hiszem hogy nagyon kevesen jászottak még ekkora stadionban még ha nem is volt sok néző. A pálya talaja mint egy biliárd asztal. A mérkőzés alatt nagyon meleg volt, de csapatunk így is nyert 4:2 arányban. Mérkőzés után visszamentünk a Hotelba, ahol vacsora és jó hangulatú beszélgetés következett. A második nap reggelivel kezdődött, majd csomagolás és indulás a Félxifürdőre. A víz mindenkinek jót tett. Elég fáradt volt a csapat. Délután két órakor elbúcsúztunk és indultunk vissza Nyíracsaádra. A búcsúzás közben meghívtuk őket egy visszavágóra, amelyre augusztus 8-án került sor. Vendégeink a déli órákban érkeztek meg. Az elszállásolást az öregek napközi otthonában oldottuk meg.

A lepakolás után ebédet adtunk a Fehér akác vendéglőben. Ebéd után vendégeink egy része pihent, másik pedig a régi ismerősökkel beszélgetett. A mérkőzés este hat órakor kezdődött, s igen sportszerű és jó hangulatú volt. Ezt a mérkőzést is a mi csapatunk nyerte 5:2 arányban. Meccs után közös vacsora és beszélgetés következett, ahol mindenki jól érezte magát. Másnap délelőtt reggelit adtunk vendégeinknek, majd megmutattuk községünket. A déli órákban búcsúztak el és utaztak vissza Nagyváradra. Mindkét kirándulás jól sikerült és arra fogunk törekedni, hogy a két csapat közötti kapcsolat még sokáig fennmaradjon.

Patalenszki József

Sütés-főzés

Habos almás kocka

Kavart tésztát készítünk a következőképpen: Hat tojás sárgáját habosra keverjük 30 deka cukorral. Hozzáadunk tizenöt deka rózsa margarin, harmincöt deka lisztet, egy csomag sütőport és három deciliter tejet. Nagyobb tepsibe simítjuk. A tészta tetejére négy-öt darab, vékony szeletekre gyalult almát rakunk, így tesszük a sültöbe. Amíg sül, a hat tojásfehérjéből habot verünk, majd 35

deka cukorral tovább verjük. Kanalként hozzáadunk 3-4 evőkanál citromlevet. Fényes, kemény habot kapunk. A (majdnem) megsült tésztát kivesszük a sütőből, a habot a tetejére tesszük és késsel elsimítjuk. Már csak addig sütjük, amíg a hab teteje egy kicsit meg nem pirul. (Ez még körülbelül 5 perc) Nem forrón, de még langyosan szeleteljük. Sz. A.

APRÓHIRDETÉS

Nyíracsaád, Hunyadi út 24. sz. alatt lévő házaspár ingatlan illetve építési telek egyben, vagy megosztva is eladó.

Érdeklődni lehet:

Illés János Nyíracsaád, Kassai u. 23.

A NYÍRVIDÉKI ÁFÉSZ IGAZGATÓSÁGA

értesíti a célrészjegybetéteseket és a tagságot, hogy a betétek után fizetendő osztalékot Nem csökkenti.

Az 1 éven túli célrészjegylekötés esetén továbbra is bruttó 30 %-ot, az 1 éven belüli lekötés esetén bruttó 20 %-ot fizet.

Érdeklődni az ÁFÉSZ ügyvezetőjénél.

RÁDIÓ-TELEVÍZIÓ SZERVIZ

Fekete-fehér, hazai és külföldi színes TV. video, rádió, magnó javítása helyszínen, vagy rövid határidővel. Antenna telepítés, autósrádió beszerelés. Műholdvevő antenna beszerzése, telepítése garanciával, 3 féle típusban:

- Uniden 8008 (Angol) 29.990,- Ft.
- Funai (Japán) 27.990,- Ft.
- Syntract (Holland) 27.990,- Ft.

Hetente kedden és pénteken kiszállásos javítás. Hibás készülékét Nyíracsaádon bejelentheti két helyen:

Nyíracsaád, Kassai u. 44. sz.

Uegyesbolt

Nyíracsaád, Kossuth u. 8. sz.

Uegyesbolt

Rácz Tibor RTV. műszerész

Szerviz: Nyírmártonfalva,

Széchenyi u. 108.